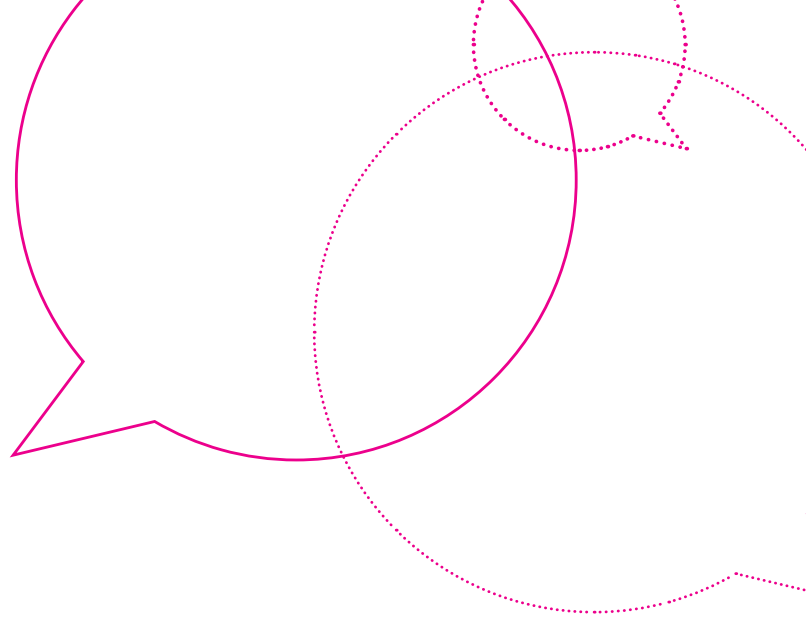

LOKALE NETWERKEN

**WERKEN AAN EEN
STERKE EN BRUIKBARE
CONTEXTANALYSE**

In een lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie draait het om mensen die, ondanks hun kwetsbare situatie, meer en beter kunnen deelnemen én deelhebben aan het aanbod van jouw stad of gemeente. Je kan dit op het terrein waarmaken met handvaten en inspiratie van Dēmos. Die vind je in een aantal fiches die elk op één aspect inzoomen. In deze fiche geven we duiding bij het werken met een *contextanalyse*.

info@demos.be

www.demos.be

www.facebook.com/demosvzw

www.twitter.com/demosvzw

Een sterk vertrekpunt voor het opstellen van een 'afsprakennota vrijetijdsparticipatie mensen in armoede' is een contextanalyse. Zo kan je bepalen op welke vlakken je als lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie echt impact wil hebben. Vervolgens kan je hier in de afsprakennota scherpe doelstellingen en acties rond formuleren.

In deze fiche lees je hoe je een contextanalyse kan maken en hoe die bruikbaar blijft voor het lokaal netwerk. De contextanalyse mag immers niet verzanden in een hoop cijfers die in de kast blijven liggen. Voortdurend de ogen en oren open houden is nodig om als netwerk flexibel in te spelen op veranderingen in het vrijetijdsbeleid voor mensen in armoede.

CONTEXTANALYSE IN DRIE DELEN:

De meeste gemeenten hebben al een uitgebreide omgevingsanalyse, namelijk de oefening die ze moeten maken in het kader van de beheers- en beleidscyclus (BBC). Hierin worden strategische beleidskeuzes opgenomen vanuit een gedegen analyse op alle beleidsdomeinen. Vrijetijdsbeleid en het lokaal sociaal beleid komen daarin ook aan bod, dus is het kwestie om de contextanalyse vanuit het lokaal netwerk te laten verderbouwen op deze bestaande oefening. We pleiten dus niet voor een uitgebreid werkdocument waar je door het bos de bomen niet meer ziet, wel voor een bruikbaar werkinstrument dat je met gezond verstand uitwerkt.

Door een goede contextanalyse te maken kom je als netwerk te weten wat er speelt in je omgeving. Je krijgt zicht op belangrijke ontwikkelingen op het vlak van vrijetijdsbeleid, zodat je daar op tijd en adequaat op kan inspelen. Terwijl het ene lokaal netwerk al heel wat ervaring heeft met het ontwikkelen van een vrijetijdsbeleid voor mensen in armoede, moeten nieuwe lokale netwerken zoeken naar een goede aanpak. Het is hoe dan ook belangrijk om te weten wat je gemeente al gerealiseerd heeft op het kruispunt van het vrijetijdsbeleid en mensen in armoede. Zo ontdek je de sterke punten én de werkpunten.

Hoe kan een contextanalyse voor een lokaal netwerk eruitzien? De combinatie van een interne analyse, externe analyse en een netwerkanalyse levert voor het lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie heel wat bruikbare informatie op.

1. INTERNE ANALYSE VAN HET NETWERK

De interne analyse gaat dieper in op de interne problemen of uitdagingen op het vlak van vrijetijds-participatie van mensen in armoede:

- ⇒ Evolueert de gemeente naar een vrijetijdsdienst?
- ⇒ Zorgt de inkanteling van het OCMW voor een vertraging of taakverschuiving in het netwerk?
- ⇒ Hoe zit het met de (financiële) draagkracht van de armoedepartner(s)?
- ⇒ Hoe zit het met de interne informatie- en communicatiestromen over vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede?
- ⇒ Op welke gemeentelijke platformen komt vrijetijdsparticipatie voor kwetsbare groepen aan bod?
- ⇒ Hoe kunnen knelpunten of uitdagingen over vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede gesignaleerd worden?
- ⇒ Hoe betaalbaar, bereikbaar, beschikbaar, begrijpbaar en bruikbaar is het aanbod van de gemeentelijke vrijetijdsdiensten?

2. EXTERNE ANALYSE VAN DE OMGEVING VAN HET NETWERK

De externe analyse gaat dieper in op belangrijke ontwikkelingen in het vrijetijdsbeleid voor mensen in armoede die invloed hebben op het netwerk:

- ⇒ Hebben jullie de nodige kwantitatieve gegevens verzameld? Is er een duidelijk zicht op de demografische realiteit? Hoe hoog is het armoedecijfer? Welke groepen in onze gemeente hebben een hoger armoederisico? Zijn er wijken die kwetsbaarder zijn dan andere?
- ⇒ Welke vrijetijdsbehoeften hebben kwetsbare groepen (mensen in armoede, mensen met een migratie-achtergrond, senioren, gezinnen met kinderen, mensen met een beperking, mensen in zorgcentra ...) in onze gemeente?
- ⇒ Gebeurden er ooit bevragingen of gesprekken met mensen in armoede? Wat waren de resultaten?
- ⇒ Welke actuele tendenzen, zoals de coronacrisis, hebben een invloed op het vrijetijdsaanbod voor mensen in armoede? Andere voorbeelden: de privatisering van het zwembad kan een bedreiging zijn voor de betaalbaarheid van je aanbod, de uitbouw van een nieuw cultuurcentrum biedt kansen om mensen in armoede te laten participeren bij het uitdenken van concept en aanbod.

3. NETWERKANALYSE VAN HET LOKAAL NETWERK

Bij een netwerkanalyse lijst je op wie de spelers zijn die werken op het kruispunt van vrije tijd en armoede. Het is belangrijk om na te denken over wie je bij je netwerk betreft en waarom. Om een goed overzicht te krijgen kan je deze oefening best met alle partners in het netwerk maken. Een mogelijke aanpak vind je [hier](#) en [hier](#).

Een netwerkanalyse helpt je om een antwoord te krijgen op deze vragen:

- ⇒ Heb je een overzicht van de contactpersonen van diverse diensten in je gemeente (en regio) met een opdracht ten aanzien van mensen in armoede?
- ⇒ Welke sleutelfiguren, eerstelijnsmedewerkers of actoren in je gemeente (en regio) beschikken over relevante informatie voor het lokaal netwerk en hoe kunnen we die benutten?
- ⇒ Met welke personen of organisaties werk je momenteel nog niet samen, maar vind je de samenwerking wel belangrijk?
- ⇒ Zijn er schakels in het netwerk die contact kunnen maken met andere netwerken, groepen of organisaties die jullie met het netwerk nog niet bereiken?
- ⇒ Welke relaties hebben de actoren in het netwerk onderling, wat zijn hun belangen en welke relatie zou het netwerk met deze organisaties kunnen hebben of wensen?

RELEVANTE CIJFERS

Voor de externe analyse kunnen relevante cijfers over armoede en participatie van pas komen. Cijfers helpen om een zicht te krijgen op de eigen situatie en bij het maken van keuzes. Cijfers kunnen ook ondersteuning geven om draagvlak te verwerven. Wil je als regisseur van het lokaal netwerk bijvoorbeeld meer draagvlak creëren bij jouw schepen of bij andere beleidsmedewerkers? Dan kunnen de cijfers over bijvoorbeeld het aantal leefloners, kinderarmoede, participatie van mensen in armoede met de UiTPAS of een ander kortingssysteem, jou hierbij helpen.

De meest bruikbare aanzet voor lokale kansarmoedecijfers bieden [de cijfers](#) die worden berekend door Kind en Gezin. De regioverpleegkundigen van Kind en Gezin gaan langs bij 95% van de gezinnen in Vlaanderen waar een kind is geboren. Bij dat bezoek bekijken ze de omstandigheden van de geboorte. Dat doen ze met zes criteria: inkomen, opleiding, tewerkstelling, huisvesting, gezondheid en het stimulatie-niveau van de kinderen. Wanneer een gezin zwak scoort op minstens drie criteria wordt van kansarmoede gesproken. Ook in de gemeentelijke profielschetsen vind je [heel wat armoede indicatoren](#) terug.

GEEN STATISCH DOCUMENT

Armoede gaat over meer dan cijfers en statistieken. In de contextanalyse is het ook belangrijk om te weten welke noden bij mensen in armoede leven op het vlak van vrije tijd. Om die noden te achterhalen, moet je eerst je doelgroep goed kennen:

- ⇒ Hoe omschrijven jullie de doelgroep mensen in armoede?
- ⇒ Hoeveel mensen in armoede telt jouw gemeente?
- ⇒ Hoe divers is die groep?
- ⇒ Welke aspecten van vrije tijd vinden zij belangrijk?

Je kan de noden en behoeften van mensen in armoede op het vlak van vrijetijdsparticipatie bevragen wanneer je de afsprakennota opstelt, maar je kan dit ook tussentijds inplannen bij het evalueren van de doelstellingen en acties.

Een contextanalyse is geen statisch document dat je eenmaal per zes jaar opmaakt. De context analyseren betekent ook voortdurend de vinger aan de pols houden met de veranderende realiteit. Dit is belangrijk omdat de context van het vrijetijdsbeleid en die van mensen in armoede sterk evolueert. Dus moet je als netwerk ook flexibel kunnen inspelen op die veranderingen zoals een grote stijging van het aantal leefloongerechtigden of van de kinderarmoede.

WELKE METHODES?

Er zijn veel methoden beschikbaar voor een contextanalyse. Het belangrijkste hierbij is: kies een methode die bij jullie netwerk past en die haalbaar is. Je kan samen [oplijsten](#) wat je weet en wat je nog niet weet en van daaruit zien welke kennis je nog moet verdiepen. Regelmatig wordt de [SWOT analyse](#) hiervoor gebruikt. Een SWOT-analyse is een methode om op een gestructureerde manier de interne en externe omgeving te analyseren. Een SWOT-analyse kan je helpen om strategische keuzes te maken en concrete acties uit te werken. Om rijk materiaal te verzamelen en participatief te werken betrek je best zoveel mogelijk stakeholders bij een SWOT-analyse. Elke persoon of groep biedt een ander perspectief op de sterke en zwakke punten van het project of de organisatie. Het werken aan een contextanalyse is dus evengoed een participatieve uitdaging voor lokale netwerken.

TIPS EN TRICKS

- ⇒ Ga voor de waarderende benadering. De [waarderende benadering](#) kijkt naar de sterke punten die er al zijn in jouw beleidsthema. Vervolgens stel je jezelf de vraag hoe je deze sterke punten nog verder kunt versterken en verbeteren. Het idee is dat je door het volgen van de waarderende benadering meer bereikt dan alleen het oplossen van een probleem.
- ⇒ De behoeften van mensen in armoede kan je op verschillende manieren achterhalen. In de LCD-toolkit van Dēmos, met de fases 'luisteren', 'creëren' en 'doen', vind je heel wat bruikbare methodieken. Vooral voor een contextanalyse is de luisterfase belangrijk. De [LCD-toolkit](#) heeft in deze fase vooral kwalitatieve onderzoekstechnieken. Dat zijn interactieve werkvormen die het lokaal netwerk tot nieuwe inzichten kunnen leiden. Zoek eerst uit waarover je wil gaan praten en met wie. Je zoekt relevante, maar vooral ook verschillende invalshoeken. Hou rekening met gender, etniciteit en sociale achtergrond. Zo weet je wie je wilt aanspreken en vanuit welke vraag je de context beter wilt leren kennen. Nadien moet je beslissen op welke manier je mensen zal benaderen. Kies werkvormen die jou en de mensen die je wil bevragen aanspreken.

NUTTIGE LINKS

- ⇒ Meer te weten komen over de kansarmoede-index in jouw gemeente? Raadpleeg [de cijfers en rapporten van Kind en Gezin](#).
- ⇒ Gemeentelijke profielschetsen vind je bij [Statistiek Vlaanderen](#).
- ⇒ Federale [barometer](#) voor maatschappelijke integratie biedt onder meer cijfers over de ontvangers van een leefloon in jouw gemeente.
- ⇒ De [Lokale Inburgerings- en Integratiemonitor 2019 \(LIIM 2019\)](#).
- ⇒ [Overzicht armoedecijfers](#) via de Millenniumdoelstellingen.
- ⇒ [Lees over de harde cijfers over armoede en vrije tijd op de Dēmos website](#).